

Duurzaamheid in het MBO: laat zien hoe het wél kan

Leren voor Morgen (LvM) is een Coöperatie van organisaties die zich richten op versterking van duurzaamheid in het onderwijs op alle leerlagen. LvM is tevens de opdrachtgever van de SustainaBul MBO, een ranking voor duurzaamheid in het MBO. Elke maand interviewt LvM iemand van een deelnemende MBO die een bijzonder verhaal over duurzaamheid te vertellen heeft. Dit keer: in gesprek met Marjan Nijenbanning, Kwartiermaker Food, Life & Innovation en Kennismakelaar Ondernemend Onderwijs Terra MBO Groningen. Zij werd vanwege de impact van haar activiteiten uitgeroepen tot Duurzaamste Docent MBO van Nederland in 2020. **ROOS WEMMENHOVE**

Je ontwikkelde het SDG Kompas, jouw studenten wonnen vorig jaar de finale van de landelijke voedselverspillingschallenge en jullie wonnen de publieksprijs van de SustainaBul MBO in 2020 met de Voedseljongerenraad. Wat doe je zoal nog meer aan projecten en programma's op gebied van duurzaamheid binnen Terra?

**IK STEL ALTIJD DE
VRAAG AAN MIJN
COLLEGA'S:
HOE KAN HET WEL?**

'Het is de kern van mijn werk. Binnen de opleiding Food, Life & Innovation draait eigenlijk alles om duurzaamheid; het is onderdeel van onze visie en missie. Twintig procent van deze opleiding omvat het zogenaamde 'regioleren' – leren in de regio vanuit authentieke

vragen van het werkveld. Ik probeer daarin – samen met mijn collega's - continue te kijken naar de link met de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's). Bij welke SDG's sluit elk vraagstuk aan? Kunnen we dat expliciet maken? Terra-breed hebben we nieuw ontwerp kader waarop ook echt wordt getoetst: de SDG's moeten onderdeel uitmaken van alle curricula. Ook dat probeer ik samen met mijn collega's te duiden en de kennis daarop van buiten - het werkveld – naar binnen de school te halen.'

Hoe ga je te werk?

'Eigenlijk altijd heel praktisch. Gisteren had ik een afspraak met twee marketingdocenten van een ander MBO. Die zeiden: 'waar moet ik beginnen? Jij hebt makkelijk praten als docent van een landbouwopleiding, de link met duurzaamheid is bij jullie veel duidelijker'. Dan zeg ik: onze boeren hebben echt een probleem met branding, jullie zouden daar vanuit jullie marketingopleiding echt een bijdrage aan kunnen leveren. Ik

Het SDG Kompas wordt in lessen gebruikt om te zien bij welke SDG's de les aansluit

stel altijd de vraag aan mijn collega's: hoe kan het wel? Dan stoppen ze, kijken me aan en zeggen: 'Hier moet ik over nadenken.' Daarnaast: communiceren. Voortdurend inspireren, goede voorbeelden zichtbaar maken, mensen meenemen en laten zien wat er gebeurt. We hebben bijvoorbeeld net de elektrische schoffelfiets ontdekt met onze studenten – schoffelen is de toekomst want dit scheelt

een hoop pesticiden – en ik neem mijn collega's – letterlijk - mee om die te laten zien. Eigenlijk is alles wat we doen communicatie: ik zou er dagelijks een persbericht mee kunnen vullen.'

Wat is de rol van studenten in jouw werk?

'Persoonlijk word ik er blij van om met studenten te werken: ik zie hun

machteloosheid en bevlogenheid. Zij hebben een frisse blik en kijken heel anders dan volwassenen. Als je hen in je projecten betreft en eigenaarschap geeft heb je bovendien veel meer mogelijkheden om echt verandering te realiseren. De Voedseljongerenraad is daarvan een mooi voorbeeld: in deze raad – die advies uitbrengt binnen allerlei organen zowel binnen als buiten »

de school zoals bijvoorbeeld de gemeente - zitten ook akkerbouwers. De jongeren stellen open vragen waardoor je een open gesprek krijgt, waardoor mensen zich niet bedreigd voelen, waardoor er ruimte komt om

**WE PROBEREN
DUURZAAMHEID DOOR
DE HELE SCHOOL HEEN
ZICHTBAAR TE MAKEN**

een gezamenlijk belang te ontdekken. Ook concrete projecten van studenten kunnen op een positieve manier verandering teweegbrengen. Zo inspireerden studenten boeren in de regio om veldbonen te gaan

verbouwen waardoor er wisselteelt ontstaat (en waarmee studenten de Impactprijs Groen Onderwijs 2020 wonnen). Als je studenten in hun waarde laat en samen kijkt naar waardecreatie (cultureel, ecologisch, sociaal, enzovoort) dan kom je echt op mooie voorbeelden van hoe het wél kan.'

Wat merken externen concreet van jouw werk?

'Inmiddels zien boeren in de regio waar onze studenten mee bezig zijn, en dat we vernieuwing in de regio willen die ook voor hen van belang is. Samen met een loonwerker hebben studenten bijvoorbeeld een praatplaat ontwikkeld om de NIR-sensor – een instrument om plaatselijk te kunnen bemesten - te promoten onder agrariërs. We delen dit soort

initiatieven steeds groot op LinkedIn en in de pers zodat we goed aan de buitenwereld laten zien wat we doen en zodat boeren daar ook op aan kunnen haken. Steeds meer mensen komen nu naar mij toe om hulp. Waar ik in eerste instantie in de 'linkse' hoek werd weggezet, voelen boeren het nu echt als samen optrekken, en maakt het ze niet meer uit op welke partij ik stem, haha.'

Hoe beïnvloedt jouw werk de leeromgeving van studenten - de school zelf?

We proberen duurzaamheid door de hele school heen zichtbaar te maken. Een goed voorbeeld daarvan is het SDG Kompas dat alle MBO's en VMBO's in de klas hebben hangen. Dit is een grote visual van de SDG's. Het SDG Kompas wordt door docenten en

advertentie

Hogeschool van Amsterdam

Zet de stap en krijg een ontwikkelingsvoorsprong

Wil je een voortrekkersrol in onderwijsvernieuwing?

De masteropleiding Pedagogiek en de masteropleiding Professioneel Meesterschap van de Hogeschool van Amsterdam geven inhoud aan jouw ambities.

Je verdiept je kennis over actuele onderwijskundige theorieën en je ontwikkelt vaardigheden om te groeien als teacher-leader. Bekijk op hva.nl/mastereducation welke master bij jou past.

hva.nl/mastereducation

Meer weten?

Meld je direct online aan voor een informatiebijeenkomst.

Creating Tomorrow

Marjan Nijenbanning

leerlingen gebruikt om bij elke les het gesprek aan te gaan: bij welke SDG's sluit deze les aan? Met welke SDG's die in de les niet aan de orde zijn gekomen heeft deze lesstof verband?

Hoe breed wordt jouw werk gedragen binnen de school?

De meeste collega's en het management waarderen en steunen mijn werk. De regiodirectie en het College van Bestuur vinden dit fantastisch.

DE MEESTE COLLEGA'S
EN HET MANAGEMENT
WAARDEREN EN
STEUNEN MIJN WERK

Zijn heel trots op het feit dat ze de duurzaamste docent in huis hebben. Dat is belangrijk: je management is je backbone. Maar ook door docenten

en ondersteunend personeel wordt mijn werk steeds breder gedragen. Eerst stond ik nog redelijk alleen, maar als je voortdurend mooie voorbeelden deelt, uitvergroot wat je doet en dit verzilvert dan krijg je steeds meer mensen mee. Ik ben redelijk direct dus als ik iets zie wat niet werkt, stap ik op mensen af. En ja, dat levert ook weleens een botsing op. Het helpt ook dat mijn werk inmiddels plaatsvindt binnen een breder palet van activiteiten en beleid binnen Terra. Zoals het nieuwe ontwerp kader rondom de SDG's dat ik al noemde. Het keuzedeel duurzaamheid zit nu bij veel collega's standaard in het curriculum. Ook zijn er steeds meer gastlessen, en docenten die over duurzaamheid vertellen. En door ons Practoraat Natuurinclusieve Landbouw komt ook dit onderwerp steeds vaker terug in het curriculum. Het reguleren waar ik het eerder over had gaat niet allemaal over duurzaamheid, maar

- > Voor meer informatie zie de website de [Cooperatie Leren voor Morgen](#)
- > Voor meer informatie zie de website [SustainaBul MBO](#)
- > Link naar '[Terra wint publieksprijs SustainaBul MBO](#)' en de link naar een video over de [Voedsel Jongerenraad](#).

wel alle leerlingen zien hierdoor het verschil tussen duurzame en gangbare landbouw, wat dus heel leerzaam is.

Wat zijn de uitdagingen voor nu en kijkend naar de toekomst?

'Er zijn heel veel uitdagingen. Maar een van de dingen is dat we meer zicht willen krijgen op hoe de rol van de docent verandert als het gaat om het begeleiden van studenten op gebied van duurzame ontwikkeling. Er wordt namelijk iets anders van je verwacht, ook in de relatie met je stakeholders. Wat is dat precies, en hoe kunnen we onze collega docenten hierop beter ondersteunen? Dat willen we de komende tijd gaan onderzoeken.'

Jullie hebben afgelopen jaar deelgenomen aan de SustainaBul MBO. Wat heeft dat opgeleverd, en wat zouden jullie willen verbeteren voor komend jaar?

Hoewel duurzaamheid echt tastbaar is op onze school, kwam dat nog niet tot uitdrukking in onze resultaten bij de SustainaBul MBO; dat is jammer. Dit komt mogelijk omdat we nog onvoldoende opschrijven wat we doen. Het aanstellen van een duurzaamheidscoördinator zou denk ik wel helpen om duurzaamheid structureler vast te leggen. ■

DE AUTEUR IS NETWERKCOÖRDINATOR MBO VOOR DE COÖPERATIE LEREN VOOR MORGEN